

„Edinost“

Izhaja dvakrat na dan, razen nedelj in praznikov, zjutraj in zvečer ob 7. uri. O ponedeljkih in po praznikih izhaja ob 9. uri zjutraj.

Naročilna znaša:

Obe izdaji na leto gld. 21.—
Za samo večerno izdanje 12.—
Za pol leta, četrlet in na mesec razmerno.

Naročnino je plačevati naprej. Na naroče brez priložene naročilne se uprava ne ozira.

Na drobno se prodajajo v Trstu zjutranje številke po 3 nvč., večerne številke po 4 nvč.; ponedeljske zjutranje številke po 2 nvč., izven Trsta po 1 nvč., več.

EDINOST

(Večerno izdanje.)

GLASILO POLITIČNEGA DRUŠTVA „EDINOST“ ZA PRIMORSKO.

Telefon št. 870.

4 nvč.

V edinosti je moč!

Oglasi

se računajo po vrstah v petito. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domaći oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Ne frankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo, odpravništvo in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadst.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinosti“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu.

Opozarjamo vse gg. naročnike na nakaznice, ki so priložene današnjemu listu in prosimo, da se jih v kratkem poslužijo. Vsem onim, ki do 15. oktobra še ne poravnajo naročilne za tekoče četrtletje, ustavimo list.

Naročilna se plačuje naprej. Prosimo, da se blagovoli naročilna redno plačevati, ker nam je s tem prihranjenega mnogo dela in sitnosti.

Uprava „Edinosti“.

Brzjavna in telefonična poročila. (Novjše vesti.)

Dunaj 6. Grof Clary je sprejel danes fevdalnega veleposestnika kneza Friderika Schwarzenberga, Slovenca Povšeta in dra. Ferjančiča in nemška konservativa dra. Ebenhoeba in dra. Kathreina, Slovencea je ministerski predsednik naznanil željo Nemcev, da se v predsedništvo zbornice ne izvolita več ne dr. Fuchs ne dr. Ferjančič.

Dunaj 6. Romunski poslanec dr. Popovici, člen izvrševalnega odbora desnice, je odložil uredništvo romunske izdaje državnega zakonika.

Dunaj 6. Namestnik grof Goëss je odpotoval v Trst.

Lvov 6. Ker se je otvoritev državnega zbora odložila do 18. t. m., bo poljski klub imel svoj glavni zbor še le dne 15. t. m. ob 11. uri predpoludne.

Dunaj 6. Nemški minister za vnanje stvari, Bülow, je obiskal danes popoldne našega ministra za vnanje stvari, grofa Goluchowskega.

Pariz 6. Grof Montebello, francoski poslanik v Petrogradu, se je vrnil iz Biarritza, kjer je imel posvetovalje z ruskim ministrom za vnanje stvari, grofom Muravjevom.

Oba imenovana bosta te dni zborovala v Parizu s francoskim ministrom za vnanje stvari, Delcassé-jem. Tej konferenci pripisujejo veliko važnost.

London 6. «Times» poročajo iz Pretorije, da se tamkaj ne misli več na mir in se ga ne želi več. V obče vlada menenje, da se vojna začne še ta teden.

Bellgrad 6. Nikolaj Pašić objavi te dni v »Odjeku« razpust radikalne stranke. V to svrhu dovoli policija posebno izdajo imenovanega lista, ki izza »atentata« ne sme več izhajati.

Rim 6. Te dni pride semkaj general Morra di Lavriano, italijanski poslanik v Petrogradu. Njegov prihod je v zvezi s sklenitvijo nove trgovinske pogodbe med Italijo in Rusijo.

Še enkrat hrvatski gimnazij v Pazinu.

V Zagrebu, 3. okt. 1899.

S hrvatskim gimnazijem v Pazinu, tvorjenim ravnokar, se je Istra v izvestnem pogledu pomaknila v ono območje, kamor spada po naravi, namreč območje Balkana. Ako abstrahujemo od slovenskih pokrajin, je sedaj ni več slovanske dežele na jugu, ki bi ne imela vsaj jedne srednje šole s hrvatskim ali srbskim učnim jezikom. Od Pazina do Carigrada

se vrste ti učni zavodi preko vsega Balkana in je torej ti dve mesti smatrati nekako kakor stebra ob mejah tega območja. Sedaj je v Istri, Hrvatski, Dalmaciji, na Ogerskem, v Bosni-Hercegovini, na Črnigori, v Srbiji, v Staro-Srbiji, Makedoniji in v Carigradu samem učnim zavodov z hrvatskim, oziroma srbskim učnim jezikom, in število istih utegne znašati okolo petdeset. Tudi s tega gledišča poznajo nasprotniki Hrvatov važnost hrvatskega gimnazija v Pazinu in boj proti temu gimnaziju se gotovo ne bje samo iz lokalnih razlogov.

Italijani so poskusili vse možno, da bi preprečili osnutje tega hrvatskega gimnazija; sedaj, ko se jim to ni posrečilo, poskušajo, da bi s krivim opisovanjem razmer izpodkopali ta gimnazij. Ali statistički podatki — prijavljeni že tudi v »Edinosti« — postavljajo na laž vsa ta raznašanja.

Nasprotniki hrvatskega gimnazija trde, da nikakor ne odrekajo Hrvatom in Slovincem pravice do jedne srednje šole, ali ista naj bi se namestila v drugem delu dežele, v onem s skupnim imenom Liburnija, ne pa v Pazinu, ki je baje italijansko mesto. Tudi ta trditev je ovržena po statistiki, kajti prav iz sodnega okraja pazinskega se je upisalo v hrvatski gimnazij nič manje nego 53 učencev. Z druge strani pa je že navada, da se srednje šole snujejo v lahko pristopnih središčih in tako središče je v Istri ravno Pazin. Veliko število učencev, upisanih na hrvatski gimnazij v Pazinu, dokazuje tudi potrebo istega. S pravo potrato sredstev se je od italijanske strani agitovalo proti temu gimnaziju. Doma in v državnem zboru so povzdigali svoj glas, očitaje vladi, da z osnovanjem tega gimnazija na pristranski način povspešuje slovanski živelj. No, številke kažejo, kako krivični so bili ti napadi in da so v resnici izvirali le iz političkega in narodnega sovraštva. V tem sovraštvu so šli Italijani tako daleč, da so, ko že niso mogli preprečiti osnutja tega gimnazija, uprizorili velikansko agitacijo, da bi premotili prebivalstvo pazinsko, naj hrvatskim dijakom ne privoščijo ni hrane ni stanovanja. Toda tudi ta neplemenita agitacija se je ponesrečila. Sedaj pa trde italijanske novine, da so hrvatske dijake s pašnika in od orala privedli na gimnazij. To utegne biti res glede večine teh dijakov. Brez gimnazija bi bili ti učenci ostali pastirji in kmetovalci, a z osnovanjem gimnazija je pridobljenih mnogo sil za duševno delo, ki bi bile sicer zgubljene za isto.

Mi ne vemo, da-li je resnična trditev italijanskih novin, da stariši hrvatskih učencev pripadajo večinoma delavskemu stanu. A prav, če je res tako, bi bilo osnutje te šole le razveseljivo dejanje, ker je z istim omogočeno tudi delavecem, da morejo svoje otroke vzgajati tudi za više poklice. Mar kmetje in delavci nimajo pravice do dobrot kulture?! Mar naj se v Istri snujejo gimnaziji le za kroge meščanov, pohajajočih okolo v fraku in cilindru?! Italijani se bahajo se svojo visoko razvito kulturo, ali v svojem sovraštvu ne pomislijo, da se se svojim postopanjem proti hrvatskemu gimnaziju kažejo kakor prave — barbore!!

Smešno bi bilo, ako bi Italijanom hoteli odrekati kulturo, ali v Istri ima ista menda poklice jedino-le za raznarodovanje Hrvatov in Slovincov in za vzdrževanje gospodstva Italijanov. Hrvatski gimnazij v Pazinu doprinese dokaz, da je tam neka

druga kultura opravičena in naravna. Hrvatski mladeniči od orala in s pašnika bodo tvorili močnejše steblo hrvatski kulturi, nego pa umetno ustvarjeni gospodiči italijanskega gimnazija za omiko Italijanov. Hrvati in Slovinci že preneso grednja od strani Italijanov. Naj ti poslednji hrvatski gimnazij v Pazinu ponižujejo kolikor hočejo, a nikdar se jim ne posreči, da bi ugasnili to resnično luč prosvete!

Na Dunaju pa naj ne pozabijo na to jedno! Hrvatski gimnazij v Pazinu bo prav gotovo odločilno uplival na rešenje narodnega vprašanja v Istri Hrvatom in Slovincem v prilog. Kakor krepak navor za kulturni razvoj Hrvatov in Slovincov bo pa ta gimnazij tudi državi v največjo korist. S tem, da se Istra po kulturni homogeniteti približa Vzroku in se z istim tako rekoč zveže, bo gimnazij vnanjo politiko monarhije povspeševal tam, kjer mora biti težišče te politike že po naravi. Merodavnim činiteljem je torej v dolžnost, da hrvatskemu gimnaziju v Pazinu obračajo vso pažnjo svojo in da na vsaki način povspešujejo razvoj istega!

Dinko Politeo.

Politični pregled.

TRST 7. oktobra 1899.

Kdo bo predsednik višemu deželnemu sodišču v Trstu? Kdo bi si bil mislil še pred mesecem dnij, da se bo svet danes bavil s tem vprašanjem? Nikdo, kakor si gospodu dr. Kindinger-ju samemu niti sanjalo ni, da bo v malo dneh minister pravosodja. Po vstopu tega poslednjega v »nevtralno« ministerstvo grofa Claryja se pa že samo po sebi usiljuje vprašanje: kdo bo naslednikom dru. Kindingerju v Trstu? Ob tem vprašanju siliti na dan dve imeni: ono sedanjega predsednika deželnemu sodišču v Trstu, g. Mihaela Urbanciča in pa ono predsednika višemu deželnemu sodišču v Zadru, g. A. Gertseherja, ime, ki je precej, a ne baš prijetno znano v zavednih Slovincih že po blagopokojnem očetu g. predsednika dalmatinskega, a tudi po mišljenju tega poslednjega.

»Information« meni, da bi imenovanje tega gospoda bilo »izzivanje Slovanov in nepopravljiv pogrešek, kajti dr. Gertseher ni zapustil ravno najboljših spominov mej slovenskim prebivalstvom v Celju«. Mi dostavljamo le, da je mož izvrsten jurist in je tudi popolnoma vešč našemu jeziku, ali kakor politik in motritec narodnih in jezikovnih bojev je vreden člen stare birokracije avstrijske. To je pokazal tudi v Zadru tekom kratke dobe poslovanja svojega tam doli. S približno istim opravičenjem smeš tam doli iskati avtohtonega Nemca, kakor v kaki gorski vasi slovenski afriškega zamoreca, ali gospod Gertseher sili vendar nemško uradovanje skozi vse špranje!

K položaju. Slika pozorišča kakor včeraj. Vse izjave z večine zatrjajo trdno voljo za ohranitev desnice. In kar je značilno: najgostobesnejša so v tem pogledu poljska glasila. Pa tudi poljski klub sam se je v oficejni obliki uprl vsem govoricam, ki so se širile o navskrižjih mej členi parlamentarne komisije poljskega kluba. «Politik» zatrja, da sta se v seji izvrševalnega odbora des-

nice poslance Povše in Ferjančič sosebno toplo zavzela za solidarnost z vsemi skupinami desnice, sosebno pa z Čehi, a »Slovenec« javlja, da sta ista poslance stavila predlog, naj se izda zakon za urejanje jezikovnega vprašanja v vsej državi ter da se je ta predlog vsprejel soglasno.

Češki zastopniki so sicer povdarjali, da je odprava jezikovnih naredec udarec v obraz narodu češkemu, da bodo vladi, ki odpravi te naredbi, nasprotovali najodločneje, da zahtevajo neko posebno stališče v večini, kakor določijo shod zaupnikov, ki se je sešel danes v Pragi, ali zajedno so zatrdili, da računajo na pomoč vseh skupin desnice. S tem so tudi češki poslanci manifestovali svojo voljo za ohranitev desnice.

Da te manifestačije na desni gredo močno navskriž gospodom na levi, je razvidno iz močne nahlade, ki se kaže v članku »Neue Freie Presse«. Temu listu se posebno čudno zdi, čemu da komunistične desnice toliko povdarja tisto enakopravnost?! Kdo pa je kodaj — tako vprašuje »Neue Freie Presse« z najnedolžnejim licem — nasprotoval enakopravnosti, kakor jo zahteva ustava?! Človek, ki je navdušen za sporazumljenje mej narodov, bi kar objel to židovsko devico, ako ne bi čital hitro za tem opazke, da ne vemo še, kaj je razumeti pod enakopravnostjo?! I seveda, potem moramo iti navskriž, da si smo vsi za enakopravnost. Morda pa se Židinja le dela bolj nevedno, nego je, saj pravi sama: kakor zahteva ustava! Ustava pa govori jasno v členu XIX.!!

Ali skušnje nas uče, da so nemški poštenjaki čudni branitelji in spoštovatelji ustave. Navdušeni so zanj v teoriji, da kažejo svoj liberalizem v najlepšem svitu, ali v praksi je druga stvar. V praksi pa, če jim potreba tako nanaša, postavljajo ustavo tudi — na glavo. To je storila »Neue Freie Presse« v zaključku istega članka, v katerem trdi slovesno, da ni živ krst ni proti enakopravnosti, kakor jo zahteva ustava. V komunikiju desnice jej namreč nikakor ne ugaja oni odstavek, ki zahteva vlado, ki bo odgovarjala odnošajem v večini. Ta zahteva odgovarja vendar do lasu strogo konstitucionalnemu in ustavnemu načelu in je sama ob sebi umevna po vsem božjem konstitucionalnem svetu. »Neue Freie Presse«, ta čuvarica ustave, pa meni, zakaj ne bi grof Clary zasakal tega pravila in provzročil, da bi večina urenila svoje razmere tako, kakor bi bilo ljubo — vladi!!

Zdi se torej, da nemški liberalci želé vladi grofa Claryja dolgo dolgo življenje — in nič ne de, če tudi ob prekopicenjenih ustavnih načelih — in to je seveda v zadostno opravičenje strankam na desni, ako se pripravljajo, da tej vladi čim prej ugasnejo življenja luč.

Odlikovanja. Diplomatični zastopnik bolgarski na Dunaju, dr. Sirmagijev, in avstro-ogerski diplomatični zastopnik v Sredu, baron Call, sta dobila veliki križec Fran-Josipovega reda. Ta odlikovanja so vsekako v zvezi — obiskom kneza Ferdinanda na dunajskem dvoru ter dokazujejo, da so se razmere med obema državama znatno zboljšale.

Resnice se boje! Moč resnice je podobna kamenu, ki si ga vrgel v ribnik. Valovanje okrožuje mesto, kamor je padel, se širi, dokler ni vse površje izvedelo o dogodku. Takšen kamen resnice in spodtikanja je vrgeč, kakor smo že pisali o tem, socialistični poslanec Morgari v ribnik italijanske žurnalistike. Za trenotek so utihnile napenjajoče se žabe, ko je padla med nje — bomba, a potem so začele regljati staro pesem, katere alfa in omega je ta: regione Giulia je italijanska provincija. Med to začetno in konečno črko abecede pa — velika praznina! Nobenega dokaza, nobenega fakta, same fraze, da tako hočejo, da torej mora biti tako.

Sedaj se je oglašil iz navedene luže slavni bas avstrijskega begunca in sedaj v visoki časti stoječega Tržačana Barzilai-a, ki misli, da poboljša grešnika Morgarija, ako ga spomni vzgledov socialistov drugih narodov.

Ne bi se bavili s tem junakom, ako bi ne bil rekel ene, katero treba zabeležiti v večni spomin.

O nekaterih stavkih in rečenicah v članku Morgarijevem o razmerah na Primorskem pravi Barzilai, da bi jih Italijani lahko trpeli, ako bi

bile pisane v kakem slovanskem listu, ali jih ne čéjo trpeti v mili italijanščini . . .

Bravo, gospod Barzilai! Torej slovanski listi imajo po Vašem prepričanju privilegij, da pišejo resnico, dočim za isto ni mesta v vaših listih in v vašem jeziku! Hvala na komplimentu! Tudi po vskliku Barzilajevem se vidi, da je Trst ono mesto, iz katerega je ubežal, da je s Trstom še vedno v tesnih zvezah in da pozna torej način bojevanja naših Italijanov. On ve, da Italijani Primorja se ne boje ničesar bolj nego tega, da bi širši svet izvedel — resnico! Zato pošiljajo laži v nemške in zato nočejo, da bi listi doli v kraljestvu govorili resnico!

Domače vesti.

Na jutrnji javni shod političnega društva »Edinost« vabimo najnujnejše vse rodoljube naše! Ako bi ne bilo nobene druge točke na dnevnem redu, zadoščati bi moral že razgovor o sedanjem političnem položaju, da privabi vsakogar, ki čuti z svojim narodom v teh težkih kritičnih časih! Hudi časi so morda bližajo nam Hrvatom in Slovincem, pripravljenimi nam je biti na hude boje proti starim nasprotnikom in na podvojene boje proti zistemu. Tem nujnejše je, da ravno takih časih manifestujemo svoj obstanek in svojo krepko voljo za življenje!

A na dnevnem redu bo še druga, jako važna in aktuvelna točka: razgovor o prihodnjem ljudskem štetju. Saj vemo, kako je ravno statistika oni plašč, s katerim se pokrivajo razne krivice proti nam, zlasti v uradih in na polju šolstva. Zato nam je dolžnost, da se vsaj branimo, kolikor je v naših močeh, da se oborožimo vsaj z onimi sredstvi, ki so nam na razpolago, proti falzifikovanju odnošajev po statističnih podatkih.

Vrhu tega čujemo, da se o točki »slučajnosti« namerja predlagati resolucija, pozivajoča poslance, naj izposlušajo, da se nasadi ameriških trt v notranjem užitniške linije prave užitniškega davka za dobo 10 let.

Zopet vprašanje, velevažno za naše narodno gospodarstvo v spodnji okolici. Že iz navedenega je torej razvidno, da bomo imeli samih zanimivih in važnih razprav. Pridi torej, kdor le more!

Konečno opozorjamo, da bo po shodu gledališčna predstava Stojkovičeve družbe.

Za kričanje pač, za delo pa ne! Na magistratu delajo zopet — vodo. Po 20 letih posvetovanja na levo in desno, po zgubljenih pravih in plačanih stroških, po obupnih kličih prebivalstva, da umira od žeje, se je naše starestvo vendarle osokolilo ter sprejelo enoglasno predlog delegacije, da se tej poslednji principijelno nalaga — stopiti v pogajanja z društvom »Aurisina« o provizoričnem pomnoženju virov, oziroma dotoka vode.

To pogajanje seveda se lahko vleče še leta in leta ter se konečno lahko razbije in stali bomo zopet na sedanjem stališču. Posebna škoda bi menda ne bila, če se ta provizorični projekt ne uresniči, kajti že sedaj se kaže, da družba »Aurisina« ne more garantirati, da ji bo mogoče dati zahtevano količino vode. Ravnatelj stavbenega urada je trdil sicer na podlagi nekaterih statističnih podatkov, da iz vreleev »Aurisine« ob suhem vremenu izvira po 17—18.000 kubičnih metrov vode, a drugi, med njimi edini strokovnjak dr. Gairinger, so temu nasproti zelo skeptični. Dr. Spadoni je čital izjavo znanega inženerja Ducatija, glasom katere znaša največja količina omenjenih vreleev le 9.000 kub. metrov. Na eni strani torej 18.000 v najslabšem, na drugi pa ravno polovica, 9.000 v najboljšem slučaju. Lepa razlika, ne res?!

Razprava o navedenem predlogu je pokazala zopet kaj lepo, kakšna »lumina coeli« sedé v mestni zbornici. Ceneno politikasterstvo, kričanje, irredentarsko — patrijotične tirade, puhle fraze, to je dober kup. A kedar treba misliti, računati, uresničiti najmanjši praktični načrt, znanjkuje vsem tistim velikim mehóm, ki so se malo prej, podobni žabam iz bajke, napihali političnega navdušenja, na hip sape in pred seboj imate le še — prazne mehe.

Širokoustnih politikastrov imate dovolj, a strokovno izobraženih mislilcev vam nedostaje. Zato pa tudi vidimo, da v vseh važnejših rečeh, ki se tičejo življenske koristi mesta, iz tega svetlega zbora še ni pala nobena iskrica inicijative. Projek-

tuje se, projektuje. Kakor otroci delajo velike narčte, ali »parturiunt montes«, bi rekel Latinee, »partitur ridiculus mus!« Velike gore so rodile in prišla je na svet mala miška, ali pa še miška ne! Tako je gorovje dolgo dolgo porajalo električno osvetljava, vilo se je v bolečinah in materinskih mukah, dokler nas vendar ni osrečilo z miškami — električnimi svetilnicami, katere lahko naštejemo na prstih in ki osrečujejo nekatere nobel-ulice in trge, dočim ždi ostalo mesto v prejšnji plinovi svitlobi, ali pa tudi ne!

Sedaj zopet poraja gorovje: vodovod; dokaj porodičarjev-zdravnikov šteje naš uzorni mestni svet. Pričakujmo torej, da se porod — ne ponesreči! In da Trst zgubi epitheton ornans: klasično mesto neizvršenih projektov.

Inicijative ni več nebene v naših mestnih prijateljih. Pa poglejmo jih, kaki so na polju trgovine! Trst je prvo trgovsko mesto države, Trst je ali bi bil lahko med prvimi trgovinskimi emporiji Evrope, njega sedanjí laški in poitalijančeni prebivalci so podedovali milijonov po svojih spretnih, pametnih in pridnih prednikih, a kdo ima danes veliko trgovino tržaško v rokah?! Oni, Italijani, gotovo ne. Da bi bilo po njihovem in da bi se mesta ne usmilili tujci, bi po trgih in ulicah prvega emporija Avstrije in enega najvažnejših pristanišč Evrope že davno rastle trava! Tujci so dobili vso trgovino v svoje roke, važnejša obrtna podjetja so v oblasti tujcev; a domača gospoda živi od zakladov, katere so ji nabrali predniki; kedar potrosi te, pride velik »krah« na gospodarskem in političnem polju...

Taki so povsodi, naj jih opazujemo, kjer hočemo: kričati znajo, delati pa ne!

Slovensko gledališče v Celju. Iz Celja nam pišejo: Kruti boj za obstanek in svete pravice naroda, nekako izjemno stanje, ki so je proglasili po vladnem zistemu negovani celjski junčarji — vse to so dejstva, ki onemogočujejo razvoj vsake umetnosti mej nami. Občudovati smo morali — ne, kar očarani smo bili torej, ko smo se prepričali na lastne oči, do kolike višine se je povspel slovensko gledališče v Celju, v tem, radi surovosti njega slovenskih renegatov najbolj razupitem mestu vse Avstrije.

V nedeljo, dne 1. oktobra 1899. so otvorili letošnjo sezono s priljubljeno znano narodno igro: »Revček Andrejček«.

Velika dvorana »Narodnega doma« (to je le skromen naslov za prostor, v katerem se zabavajo celjski Slovenci) zdela se nam je ta večer ponosen tempelj Talije.

In lepa paša za oči je bilo občinstvo, ki je polnilo to krasno dvorano do zadnjega kotička.

Mične slovenske dame v okusnih toaletah, duhovska in posvetna inteligenca vseh stanov, in poleg te, brat pri bratu, zavedni narodni kmetje in delavci . . . to, to je bil prizor, ki tvori efekt in vzbuja ob enem plamteče navdušenje . . .

In igra sama?

Igrala se je, kakor se igrati more le tedaj, če je vsaki igravec na svojem mestu, če vsaki igravec svojo ulogo zna in — ume!

Kedo si je zaslužil palmo prvenstva ta večer?! Li gospod Perdan, ki je igral ulogo Revčka Andrejčka tako precizno, tako fino in izrazovito, da smo menili, da je kak slaven umetnik z dvornega gledališča, ki je prišel semkaj gostovat?! — ali gospod Salmič, ki nam je — živel ulogo nemnega Anžeta nedosežno komično?! — ali gospod Rebek, ki je tako prepričevalno igral ulogo Jeklena, da se je že nam zdel prejeklen?! — ali gospod Boe v ulogi Grešnika, ki nam je tega intriganta kazal tako zopernega, da so se nekomu krčile pesti?! — No, vsaki bi je zaslužil — pa kakor galanten mož in resnicoljuben kritik jo moram prisoditi gospici Baš-evi. To vam je bila Franica! Ko bi bili mi Zvitorog — to ulogo je igral izborno in elegantno gospod dr. Cvetko —, gotovo bi njej na ljubo pogodili še večje budalosti! Tako brhka, tako naravna, tako mikavna kmetška deklica se vidi pač redko na gledaliških odrih . . .

Tudi vse druge uloge so bile v dobrih rokah. Mnogo zaslug za ta večer pa ima tudi celjska narodna godba, katera je pokazala, da nekaj zna, da je torej vredna, da jo celjski in spodnještirski Slovenci negujejo, kakor punčico svojega očesa . . . Skleпам: Bil je zares krasen večer, poln umet-

niškega užitka. In takih večerov naj doživimo mnogo v otvorjeni sezoni!

Društvo »Slavec« v Riemanjih priredi jutri veselico, katere lepi program smo že priobčili. Riemanjci so v zadnjem času napredovali kajlepo. Narodna zavest se vzbujata tako, da je ta občina med onimi občinami gorenje Istre, ki prednjačijo v narodnem pogledu. Nemalo zasluge na tem ima društvo »Slavec«. Vsaka zasluga pa je vredna plačila, a plačilo bodi v priznanju, ki naj najde izraza v — veliki udeležbi. To priporočilo bodi podkrepjeno še z naznanilom, da imajo Riemanjci letos mnogo in nenavadno dobre kapljice.

Pevsko društvo »Lipa« v Bazovici se udeleži korporativno veselice bratskega pevskega društva »Slavec« v Riemanjih, ki se bo vršila jutrnjega dne.

Za zavod sv. Nikolaja! Pred letom dnij se je ustanovil v Trstu prekornisti zavod sv. Nikolaja v varstvo brezposelnim služkinjam. Prvega novembra je bil koncert v korist tega društva. Moralni uspeh je bil sijajen, a ne tako materialni. Kajti o vsacem takem podjetju narašča toliko stroškov, da mora imeti človek res železno voljo in posebno ljubezen za stvar, da ne obupa, ko vidi, da za toliko trud je vedno tako malo plačila. Ravno zato pa, da pokažemo, da sta nam ugled in čast društva pri sreči, priredi odbor zavoda sv. Nikolaja dne 1. novembra t. l. na Vse svete zvečer, dramatično predstavo v redutni dvorani in sicer žalgro »Mlinar in njegova hči«.

V Trstu je bila ta igra uprizorjena pred petnajstimi leti. In uverjena sem, da jo ima v prijetnem spominu od tedaj vsakdo, kdor jo je videl. A v teh letih so mladeniči postali zavedni možje, dekleta pridne žene, otroci brhka dekleta in mladeniči in vzrasla je nova generacija — naše upanje, naš ponos, naša mladina.

A vem, da pridejo vsi, stari in mladi, naša inteligenca in naš prosti narod, kajti ta igra je primerna vsem slojem in vsaki starosti. Prosimo, naj pride, kdor le more, a poleg tega naj nagovarja tudi druge, da bo primernega materialnega uspeha. Že zdaj so stroški zračunjeni nad sto goldinarjev, pa bi bilo želeto, da bi v korist dobri stvari se stroški pokrili dvakrat, trikrat. V to pozovita Bog in sv. Nikolaj!

Škandal s pošto v Buzetu. Pišejo nam: K večerjšnji notici je še dodati, da je »Tržaška posojilnica in hranilnica« danes dobila pismo, podpisano tudi od jedne priče, katera jamči, da je dotični posestnik pismo, oddano v Trstu 1. sept., dobil še le 3. okt., kakor smo sporočili večeraj. Nadalje treba slavnemu e. kr. poštnemu ravnateljstvu naznaniti, da mora tudi ena dopisnica za nekega družega posestnika ležati v Buzetu že 14 dni! Toda, ker ona dopisnica najbrže še ni »zdrela« za dostavljenje in, ker je dotični dopisnik že sam bil v uradu »Tržaške posojilnice in hranilnice« in se je ustmeno informiral o svoji stvari, ne da bi čakal na »hitro« poslovanje e. kr. pošte, nima stvar sedaj nobene veljave in nobenega pomena več, — razun za ono zbirko dokazov naših razmerah, katero imata v evidenci naša poslance istrska.

Pa pravite, da jedo le polento! Tam ob morju za ribjim trgom so kopali fundament, zakladali istega s kamenjem in cementom ter zabijali kole (bitone). Na delu je bilo seveda tudi vse polno Italijanov, ptujih podanikov, to pa menda v bolji dokaz, da so javna skladišča v Trstu zavod avstrijske države, v katerega je zabitih lepih milijonov iz žepov avstrijskih podanikov. Da se torej tudi o tej priliki niso zagrešili proti tradicijonelni zaslep..... pardon, gostoljubnosti nasproti lačnim podanikom lačne Italije, so tudi za to delo najeli italijanskih podanikov. In le-ti so delali in marsikateri avstrijski podanik jih je bržkone — gledal. Bivali so v lesenih bajticah, provizorično postavljenih za čes dela. Toda mej tem časom se je godilo nekaj in z železno konsekvenco, česar si ljudje niso mogli raztolmačiti. Iz bližnjih skladišč je zginjala mačka za mačko...

Italijani so odšli te dni in ostavili v svojih bivališčih vse polno — mačjih kož!! In pojasneno je tisto čudno zginevanje mačk iz javnih skladišč! Pa recite še enkrat, da ljubi italijanski gostje ne jedo družega, nego polento!

Pretepa ni bilo! V analih mesta tržaškega povsem osamljenega slučaja v tajni seji, da bi se bili namreč mestni očetje preteпали, ni bilo. Tako

trdi »Piccolo«. Kedar prineso popravek »N. Fr. Presse«, »Tagespost« in Reška »Bilancia«, obvestimo tudi naše čitatelje o tem.

Lahkomišljenost. 22-letna Ana P. iz Gorice je hotela večeraj predpoludne blizu Lloydove palače skočiti s tramwajskega voza mej tem, ko se je isti premikal, a pala je ter dobila desno nogo pod kolo. V bližnji lekarni ji je navzoči zdravnik podelil prvo pomoč.

Umor in samomor! Danes ob 10^{1/2} uri predpoludne so v nekem stanovanju v hiši števil. 12 v ulici Geppa našli mlado zakonsko dvojico — mrtvo. Sodi se, da je mož najprej ustrelil ženo in potem sebe. Njemu je bilo kakih 30, njej pa 26 let. Vzrok tragediji — ljubosumnost. Trupli so ob 1. uri popoldne prepeljali v mrtvašnico pri sv. Justu.

Dražbe premičnin. V ponedeljek, dne 9. oktobra ob 10. uri predpoludne se bodo vsled naredbe tuk. e. kr. okrajnega sodišča za civilne stvari vršile sledeče dražbe premičnin: v ulici Torrente št. 24, hišna oprava; v ulici Corso št. 1, galanterije.

Loterijske številke izžrebane dne 7. t. m.:

Trst	59	17	85	6	86
Line	7	39	53	1	58

Jedna poskušnja zadostuje, da se prepričamo, kako nevarna sovražnica našim živcem in našemu sreču mora biti bobova kava. Preiskave najznamenitnejših poznavateljev človeškega telesa in zdravnikov so dokazale, da povzroča neki poseben kavini strup, zlasti ako se jednako merno po malo uživa, počasno, gotovo oslabljenje živcev in srčnega toka. In vendar se more prav lahko odpraviti ta velika nevarnost za življenje in zdravje. Bobovi kavi naj se primeša spočetka jedna tretjina Kathreiner - Kneippove sladne kave, pozneje naj se vzame polovico bobove in polovico Kathreinerjeve sladne kave, in kava postane s to primesjo ne le okusnejša, milejša in prijetnejša, ker ima Kathreinerjeva sladna kava sama duh po bobovi kavi, temveč ž njo se odpravijo popolnoma vse zdravju škodljive lastnosti bobove kave. Poskušnja se napravi prav kmalu. Kdor je pil le nekaj časa Kathreinerjevo sladno kavo namešano z bobovo kavo, ne more sploh nič več prenašati bobove kave, skuhanje na kak drug način. Ustavlja se temu odločno človeško telo, ki se je odvadilo kavinega strupa. Največji živčni nemir, bijenje srea in nesposobnost spanja so dotična znamenja, kako silna nevarnost je tukaj skrita, in kateri izpostavljeni se gotovo nihče več noče, ako je enkrat že to poskusil.

Različne vesti.

Neredi v Pragi. Dne 5. t. m. so vojaki-novinci provzročili v židovskem delu mesta izgrede. Kričali so: »To so Hilsnerji, ubijmo jih!« ter trgali predmete, ki so viseli ob vratih židovskih prodajalnic, ter jih metali na cesto. Židovski trgovci so začeli zapirati prodajalnice. Redarstvu se je kmalu posrečilo, da je napravilo konec neredom.

Štrajk v Le Creusot-u. Kakor poročajo iz Pariza dne 6. t. m., je prišel tovarnar Schneider danes v jutro tje kaj ter se podal naravnost v ministerstvo za notranje stvari, kjer je izročil ministru-predsedniku Waldeck-Rousseau-u pismo, v katerem izjavlja, da se zaupno udaja razsodbi ministerskega predsednika ter se zavezuje, da se bo ravnal po odločbi istega. Jutri dopoldne sprejme Waldeck-Rousseau odposlanec štrajkujočih delavcev. Pričakovati je torej skorajšnje rešitve tega spora med delavci in delodajaleem.

Avstroogerska razstava umetnin v Petrogradu. Dne 15. oz 27. novembra t. l. se otvori v dvorani imperatorskega društva za prosep lepih umetnosti v Petrogradu prva avstroogerska umetnostna razstava. Dosedaj je prijavljenih 250 oljnatih slik, 150 pastelov, akvarelov in bakrorezov, 100 kiparskih del mramorja, bronu in ilovice. Razstavijo se tudi rezbarska dela iz lesa in slonove kosti, kakor tudi luksurijsno pohištvo in razne tkanine. Med predmeti razstave je tudi mnogo takih, ki so določeni za avstroogerski oddelek svetovne razstave v Parizu. Meseca decembra t. l. se preseli vsa razstava v Moskvo v Strogonova slikarsko in kiparsko šolo. Idejo te razstave je pripisati princezinji Evgeniji Oldenburški, ki je predsednica gori navedenega imperatorskega društva.

Redko slavnost slavi ta mesec francoska trgovinska metropola Marseille, namreč 25-stoletnico svojega obstanka. Kakor pripoveduje pravljica, so leta 600 pr. Kr. Fokejei, Grki iz Male Azije, ustanovili mesto Masiliju. Z blagom obložene barke, pod vodstvom Prota, so se ustavile ob neobljudjeni obali. Tuji mornarji so se podali v notranjost dežele ter prišli do Segobrigov, katerih kralj jih je

povabil na pojedino. Lepa kraljica Glyptys se je zaljubila v Prota ter mu podala čašo vina v znak, da ga snubi. Kralj je podelil novoporočencema in njih ljudem zemljišče na obali, in ustanovili so današnji Marselj.

Iznajdba na polju fotografije. Hrvata Cvijić in Inehiostvi v Zagrebu sta izumila stroj, s katerim bo mogoče fotografirati brez tamne sobe. Stroj sta nazvala »Skotenfot«. Veščaki na Dunaju so ga poskušali ter se prepričali o sijajnih uspehah.

Narodno gospodarstvo.

»Tržaška posojilnica in hranilnica«, ulica S. Francesco št. 2, je imela do konca septembra tega leta, torej ob zaključku četrtletja, gl. 1.532.756-20 prometa, lansko leto v istej dobi gl. 738.160-04, naraščaj znaša torej gl. 794.596-16. Kakor kažejo te številke, se je promet več nego podvojil. Nadejati se je, da bo ta naš zavod imel letos jako lep uspeh in da postane eden najmočnejših slovanskih denarnih zavodov na Jugu. Tu imamo najlepši dokaz, kaj se dá doseči s trudom in neumornim delovanjem! In kako važno je to, da so se Slovenci začeli gibati in ediniti na gospodarskem polju. Le pomislimo, kako stališče bi mi dandanes zavzemali v Trstu, če bi bili že pred 50 leti osnovali enak zavod! Imeli bi že pravo banko in — svoj narodni dom!!

Brzobjavna in telefonična poročila.

(Zadnje vesti.)

Dunaj 7. »Fremdenblatt« javlja, da se državni zbor snide dne 18. oktobra.

Dunaj 7. Državni tajnik Bülow je odpotoval v Berlin.

London 7. Na mirovnem zborovanju v Carnarvonu je rekel Morley, sklicuje se na zmernost v govoru vojvode Devonshire, da Velika Britanija se ne sme dotakniti neodvisnosti Transvaala. On ne more umeti, zakaj bi se Anglija in Transvaal ne mogla sporazumeti. Govornik je povdarjal, da je vedno svetoval Transvaalu, naj pride Angliji nasproti. Obžaljuje, da je Transvaal odbil njega predlog za podeljenje pravice po petih letih. Vzlie temu je dolžnost Angliji, da drži vrata odprta za nadaljna pogajanja.

Johanesburg 7. Reuterjeva pisarna javlja večerajšnjega dne: Tisoči domačinov prihajajo z dežele v mesto. Oblasti so sklenile, da jih z eskortami zopet spravijo na deželo.

London 7. »Times« je izvedela, da se je konečno sklenilo sklicati parlament za 17. t. m.

Zahvala.

Podpisani izrekam gospodu odvetniku dr. Josipu Abramju svojo najiskrenejšo zahvalo na tem, da me je z svojim izbornim zastopanjem in svojo zgovornostjo v nekem procesu rešil velike škode in nesreče.

V Trstu 7. oktobra 1899.

Anton Furlan,
trgovec.

Velika zaloga solidnega pohištva in tapecarij

od
Viljelma Dalla Torre v Trstu

Trg S. Giovanni hiš. števil. 5 (hiša Diana).

Absolutno konkurenčne cene.

Moje pohištvo donese srečo!

OOOO Pristni OOOO
domači izdelek naravne slivovke
lastnikov

Hijacintjevo & Pretkovec
v Krapini (Hrvatsko).

Zastopana po

Dragotinu Venturini v Ljubljani

Tržaška cesta št. 27.

Zaloga in tovarna

pohištva vsake vrste

od
Alessandro Levi Minzi v Trstu.

Piazza Rosario šte. 2.

(šolsko poslopje).

Bogat izbor v tapetarijah, zrealih in slikah. Ilustriran cenik gratis in franko vsakemu na zahtevo.

Cene brez konkurence.

Predmeti postavijo se na brod ali železnico, brez da bi se za to kaj zaračunalo.

Na prodaj

je nekoliko kvintalov domačega špeha. Trgovina G. Kovačič, Via delle poste, poleg rudečega mosta v Trstu.

V najem

se odda lepa mobilirana soba z dvema posteljama. Več se poizve v ulici Kandler šte. 3, V. nadstr.

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrirana zadruga z omejenim poroštvom,

ulica S. Francesco št. 2, I. n.

(Slovanska čitalnica).

Hranilne uloge se sprejemajo od vsakega, če tudi ni ud zadruga in se obrestujejo po 4%. Rentni davek od hranilnih ulog plačuje zavod sam.

Posojila dajejo se samo zadrušnikom in sicer na uknjižbo po 5 1/2%, na menjico po 6%, na zastave po 5 1/2%.

Uradne ure so: od 9—12 dopoldne in od 3—4 popoldne; ob nedeljah in praznikih od 10—12 dopoldne.

Izplačuje se: vsaki ponedeljek od 11—12 dopoldne in vsaki četrtek od 3—4 popoldne.

Poštno hranilnični račun 816.004.

G. Piccoli.

dvorni založnik

Nj. svetosti

papeža

Leona XIII.

lekarnar pri angelju v Ljubljani, Dunajska cesta

Železnato vino

Kemične analize odličnih strokovnjakov, kateri so v

železnatem vinu,

lekarnarje Piccoli-ja v Ljubljani zmiraj potrdili navedeno množino železa, so najboljšje spričevalo ter dajejo največje poroštvo za njega učinek.

To vino je kaj dobro za slabokrvne, nerazne in vsled boleznih oslabele osebe, za blede, sloke suhe in bolehalne otroke.

Cena polliterski steklenici 1 gl.

Naročila pošiljajo se z obratno pošto; poštuno plačajo p. n. naročniki. III.

Vaše blagorodje!

Posijte mi s poštнім povzetjem osem polliterskih steklenic železnatega vina, ker se ob novem letu poslan dve steklenici rabita z prav dobrim vspehom.

Jožef Černko, župnik.

Vuhred na Štajarskem, 17. januarja 1899.

Razglednice

krasno dovršene 25 gl. tisoč izdeluje Ant. Jerkič, odlikovan fotografski atelier v Gorici. Kraje pride na željo p. n. naročnika brezplačno fotografirati.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
Spiritus sinapis compositus

ALGOFON.

Jedino sredstvo proti zobobolu, revmatič. glavobolu, migreni itd.

Steklenica z navodilom stane le 20 nv.

ter se dobiva jedino le v lekarni

PRAXMARER (Ai due Mori) Piazza grande TRST

Paziti na ponarejanja.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
JOSIP ZABJEK

naznanja, da je odprl

v ulici Fonderia št. 6.

zalogo krompirja in zelja

v sodih po 25, 50, 100 in 200 kgr. — Prodaja tudi na drobno.

Rujav, pristen, navaden angleški sladkor

dobiva se edino v moji zalogi ter ga prodajam po zelo ugodnih cenah. Priporočam se

Anton Godnig

trgovec, Via Nuova.

Paziti na ponarejanja.

A. di F. CARLINI

naznanja, da odpre 1. oktobra t. l.

v Sežani

ves prenovljen

Mlin na paro

in

stopo za ječmen

Priporočam se slavnemu občinstvu na Krasu in v tržaški okolici.

Naročitve se brzo in točno izvrše.

KATHREINER-Kneippova sladna kava.

Stara mamica, se meni!

Že leta sem izpričano izvrstna primes k bobovi kavi. — Pri živčnih, srcnih, želodčnih boleznih, pri pomanjkanju krvi etc. dravniško priporočena. — Najpriljubljenejša kavina pijača v stotisočero rodovinah.

XXXXXX

U R A R

splošno v popravilju vsakovrstnih ur, se pripo roča sl. slovanskemu občinstvu Trsta in okolice. Friderik Colja. ulica Solitario št. 8.

XXXXXX

XXXXXX

„EDINOST“

večerno in jutranje izdanje se prodaja, razun v drugih navedenih tobakarnah, tudi na južnem kolodvoru.

XXXXXX

Vse stroje za poljedelstvo

Vnovič znižane cene!

Trijeri (čistilni stroji za žito) v natučeni izvršitvi. Sušilnice za sadje in zelenjavo, škropilnice proti peronospori, poboljšani sestav Vermorelov. Aparate za sumporavanje lozov. Mlatilnice, mlini za žito, stiskalnice (preše) za vino in sadje različnih sestav. — Samoreznice jako lahko za goniti in po zelo zmernih cenah. Stiskalnice za seno in slamo, ter vse potrebne, vsakovrstne poljedelske stroje, prodaja v najboljši izvršitvi.

Ig. Heller, Dunaj

II. Praterstrasse.

Ceni kein spričevala zastoj.

Iščem zastopnikov! — Čuvati se je ponarejanj!